

Overzicht (verwachte) publicaties op het terrein van Tijd, Arbeid en Zorg 2016/2017/2018

Stand van zaken juli 2017

Uitkomdatum	Titel/werktitel	Auteurs	Beschrijving
SCP-publicaties 2016			
8 maart 2016	Lekker vrij?	Wil Portegijs (SCP), Mariëlle Cloin (SCP), R. Roodsaz (Atria), Martin Olsthoorn (SCP)	Publicatie over vrije tijd, tijdsdruk en de relatie met de arbeidsduur van vrouwen. In dit onderzoek beschrijven we hoeveel vrije tijd mannen en vrouwen hebben en of de condities waarin ze vrij zijn evenveel ruimte bieden voor ontspanning.
30 juni 2016	Beleidssignalement over het gebruik van kinderopvang door lagere inkomens	Anne Roeters en Freek Bucx	De overheid streeft naar een kinderopvangsysteem dat toegankelijk is voor iedereen. Er wordt echter ook geconstateerd dat de deelname aan kinderopvang onder lage inkomens verder terugloopt. Dit onderzoek bestudeert de achtergronden van dit beperkte gebruik. Willen of kunnen ouders met lagere inkomens geen gebruik maken van kinderopvang? Hoe is hun eigen bijdrage aan opvang de laatste jaren ontwikkeld? En welke opvattingen over de betaalbaarheid en kwaliteit van opvang hebben zij? In het onderzoek wordt dus niet alleen naar de kosten van opvang gekeken; ook opvattingen en alternatieven van ouders komen aan bod.
30 augustus 2016	Aanbod van arbeid 2016. Werken en zorg op een flexibele arbeidsmarkt	Patricia van Echtelt, Simone Croezen, Jan Dirk Vlasblom, Marian de Voogd-Hamelink, m.m.v. Lucille Mattijssen	Werken, zorgen en leren op een flexibele arbeidsmarkt is het centrale thema van dit rapport. Het beschrijft de belangrijkste trends op dit terrein vanuit het perspectief van werkende en niet werkenden. Aan bod komen onder andere: flexibilisering, de combinatie van arbeid en (mantel)zorg en formele en informele scholing van werkenden.
13 december 2016	Emancipatiemonitor 2016	Wil Portegijs (scp) en Marion van den Brakel (cbs) (red.)	De Emancipatiemonitor geeft een overzicht van de positie van vrouwen op (onder andere) de arbeidsmarkt. Ook is er aandacht voor de Combinatie Arbeid en Zorg.

21 december 2016	De toekomst tegemoet: Leren, werken, zorgen, samenleven en consumeren in het Nederland van later. Sociaal en Cultureel Rapport 2016	Andries van den Broek, Cretien van Campen, Jos de Haan, Anne Roeters, Monique Turkenburg, Lotte Vermeij (red.)	In dit Sociaal en Cultureel Rapport verkennen we de toekomst van vijf domeinen van het dagelijks leven: leren, werken, zorgen, samenleven en consumeren. Hoe, wat en wanneer leren mensen in de toekomst? Hoe ziet werken er dan uit en hoe past dat in het leven? Wie ontvangen er waar en van wie welke zorg? In hoeverre is samenleven ook het overbruggen van afstanden tussen maatschappelijke groepen? En wat betekent een reductie van broeikasgasemissies voor verwarming, vervoer, vakantie en voeding? Het raakvlak tussen arbeid, zorg en leren komt terug in de domein hoofdstukken Zorgen, Werken en Leren en krijgt ook in het slothoofdstuk veel aandacht.
Wetenschappelijke publicaties 2016			
		Broese van Groenou, M.I., en A.H. de Boer (2016). Providing informal care in a changing society. In: European Journal of Ageing, jg 13, nr. 3, p. 271–279, https://doi.org/10.1007/s10433-016-0370-7 .	The ageing of society is leading to significant reforms in long-term care policy and systems in many European countries. The cutbacks in professional care are increasing demand for informal care considerably, from both kin and non-kin. At the same time, demographic and societal developments such as changing family structures and later retirement may limit the supply of informal care. This raises the question as to whether the volume of informal care (in people) will increase in the years ahead. This paper aims to provide a theoretical answer to this question.

		<p>Mattijssen L., P. van Echtelt, A. de Boer (2016). Arbeid en mantelzorg op een flexibele arbeidsmarkt. In: Tijdschrift voor Arbeidsvraagstukken, jaargang 32; 3p. 248-266.</p>	<p>Het aantal Nederlanders dat betaald werk met mantelzorg combineert is de laatste jaren flink toegenomen. Het combineren van werk en mantelzorg kan echter tot rolconflict leiden doordat de mantelzorgrol en werk-rol elkaar in de weg zitten. Tegelijkertijd leidt een flexibiliserende arbeidsmarkt tot meer onzekerheden binnen het werk, wat het werk-zorg conflict verder kan doen toenemen. Dit onderzoek bestudeerde in hoeverre kenmerken van het werk en de arbeidsrelatie van invloed zijn op het werk-zorg conflict van werkende mantelzorgers. Gebruikmakend van longitudinale data van 1614 Nederlandse werkende mantelzorgers uit het Arbeidsaanbodpanel werd vastgesteld dat niet zozeer interne flexibiliteitsmogelijkheden als thuiswerken en flexibele werktijden, maar juist een langere dienstdiensttijd in combinatie met een ondersteunende werkgever het werk-zorg conflict van mantelzorgers kunnen verminderen doordat mantelzorgers dan meer flexibiliteit ervaren.</p>
		<p>Roeters, A. en P. Gracia (2016). Child Care Time, Parents' Well-Being, and Gender: Evidence from the American Time Use Survey. In: Journal of Child and Family Studies, p. 1-11.</p>	
		<p>Roeters, A., J. J Mandemakers en M. Voorpostel (2016). Parenthood and Well-Being: The Moderating Role of Leisure and Paid Work. In: European Journal of Population, jg. 32, nr. 3, p. 381-401.</p>	

		<p>Roos, S. A., de, A.H. de Boer, S.M. Bot (2016). Well-being and Need for Support of adolescents with a Chronically Ill Family Member. In: Journal of Child and Family Studies, 11 https://doi.org/10.1007/s10826-016-0574-7.</p>	<p>This study investigates whether there are differences in the well-being, need for help and use of support services between adolescents with and without a chronically ill or disabled family member. It also examines the role played by the type of illness, the relationship to the family member and the nature and intensity of the help provided by the adolescent. A Dutch sample of 1581 adolescents (average age 14.6 years) completed a questionnaire in 2010 about mental health problems, pro-social behavior, need for and use of support and the illness of family members and any care tasks performed by the respondent. Young people with a sick family member had more mental health problems than their counterparts without a chronically ill family member. They also reported a greater need for and use of help and support. Performing domestic tasks was found to be a predictor for overall mental health problems. The intensity of the help given was related to the need for help by the adolescent. It is concluded that growing up with a chronically ill family member and spending a lot time performing (domestic) tasks are risk factors for adolescent mental health problems and adolescents' need for help. Special attention is warranted for those who need support but who do not translate that need into reality by seeking help.</p>
		<p>Verhoef, Melissa, Anne Roeters en Tanja van der Lippe (2016). Couples' Work Schedules and Child-Care Use in the Netherlands. In: Journal of Child and Family Studies, jg. 25, nr. 4, p. 1119-1130.</p>	
		<p>Verhoef, Melissa, Mia Tammelin, Vanessa May, Anna Rönkä en Anne Roeters (2016). Childcare and parental work schedules: a comparison of childcare arrangements among Finnish, British and Dutch dual-earner families. In: Community, Work & Family, jg. 19, nr. 3, p. 261-280.</p>	

Overige publicaties 2016		Echtelt, P. van, S. Croezen en J.D. Vlasblom (2016). Combinatiedruk in de participatiesamenleving. Werken, zorgen en leren niet voor iedereen goed te doen. In: Sociaal Bestek, nr. 5, p. 28-30.	De overheid wil dat burgers meer werken, zorgen en leren. Maar lukt dat ook? het SCP onderzocht wat het overheidsbeleid in de praktijk voor mensen betekent. De resultaten laten zien dat de combinatie werken, zorgen en leren niet voor iedereen makkelijk te realiseren is.
		Boer, Alice de, Mirjam de Klerk en Inger Plaisier (2016). Mantelzorgondersteuning moet ook komen uit onderwijs, werk, zorg en eigen omgeving. In: Sociaal Bestek, april/mei, p. 34-36.	Bij mantelzorg denken mensen nogal eens aan vrouwen van middelbare leeftijd die voor hun ouders zorgen. Recent onderzoek van het SCP laat zien dat de werkelijkheid veel genuanceerder is. Ondersteuning zou zich moeten richten op uiteenlopende groepen mantelzorgers en de hulp kan door heel veel mensen en organisaties worden geboden.
		Boer, A.H.de en M.M.Y. de Klerk (2016). Zorgen voor elkaar: mantelzorg (p.273-279). In: M. Visser, D.J.H. Deeg, D.Z.B. van Asselt, R. van der Sande (red.). Inleiding in de gerontologie en geriatrie. Houten: BSL.	Nederlanders krijgen vroeg of laat te maken met de zorg voor hun oude ouders of schoonouders. Het gaat in een jaar tijd om 1,3 miljoen mensen. Het verlenen van zorg kan in combinatie met een betaalde baan of een eigen gezin of een kwakkelende gezondheid een fors beslag leggen op mensen. Een deel vindt de combinatie van arbeid en zorg zwaar is is overbelast door de mantelzorg.
SCP-publicaties 2017			
26 januari 2017	Wie maakt het verschil? Sociale ongelijkheid in condities en consequenties van informele hulp	Alice de Boer	<p>Alice de Boer sprak op 26 januari 2017 haar oratie uit bij de aanvaarding van haar ambt van bijzonder hoogleraar Sociale ongelijkheid en Informele Hulp, aan de faculteit Sociale Wetenschappen van de Vrije Universiteit te Amsterdam.</p> <p>In haar oratie gaat zij na hoe groot de sociale ongelijkheid in de informele hulp is. Zij behandelt verschillen tussen mannen en vrouwen, jongeren en ouderen en migranten en niet-migrant en hoe die verschillen ontstaan. Zij beziet onder meer welke condities mensen uit bepaalde sociale categorieën informele hulp willen en kunnen geven. Vervolgens bespreekt zij de consequenties van het geven van hulp voor deze groepen. Tot slot besteedt Alice de Boer aandacht aan de vraag wie kan bijdragen aan de vermindering van de belasting door het helpen.</p>

31 januari 2017	Eerste treden op de arbeidsmarkt; over jonge vrouwen en mannen aan het begin van hun loopbaan	Ans Merens (SCP) Freek Bucx (SCP) Christoph Meng (ROA)	Al jarenlang doen vrouwen het beter in het onderwijs dan mannen. Op de arbeidsmarkt wordt deze voorsprong echter niet verzilverd in een betere positie. In dit onderzoek gaan we daarom na op welk moment in de arbeidsloopbanen van jonge vrouwen en mannen (18-35 jaar) verschillen ontstaan. Dit tussenrapport laat onder meer zien dat vrouwen in hun eerste baan (na school) veel vaker in deeltijd werken dan mannen. Dit verschil is nog groter in de oudste onderzochte leeftijdsgroep (30-35 jaar), waarbij het krijgen van kinderen een belangrijke determinant is. In het eindrapport van dit onderzoek (verwacht in jan. 2018) zal worden ingegaan op de mechanismes achter de verschillen in arbeidsmarktpositie van jonge vrouwen en mannen.
6 april 2017	Leren van verschillen	Anne Roeters	Dit rapport is een eerste verkenning van de vraag of man-vrouwverschillen groter zijn onder lageropgeleiden dan onder hogeropgeleiden. De analyses in 'Leren van verschillen' van het SCP laten zien dat hogeropgeleide vrouwen in veel gevallen meer op hogeropgeleide mannen dan op lageropgeleide vrouwen lijken. Dit gaat op voor bijvoorbeeld de arbeidsmarktparticipatie, de keuze van opleidingsrichting en de economische zelfstandigheid. Zo laat een uitsplitsing tussen opleidingsniveaus zien dat maar een kwart van de laagopgeleide vrouwen economisch zelfstandig is, terwijl dit bij de hoogopgeleide vrouwen geldt voor 71%. Het rapport brengt op zeven terreinen de opleidingsverschillen tussen vrouwen in kaart: economische zelfstandigheid, arbeidsmarktparticipatie, tijdsbesteding, opleidingsrichting, houdingen over arbeid en zorg, veiligheidsgevoelens en gezondheid. Daarnaast worden de gevolgen van deze verschillen voor de sociale ongelijkheid tussen huishoudens doordacht.
13 juni 2017	Gelijk verdeeld? Een verkenning van de taakverdeling bij LHB-stellen	Anne Roeters, Floor Veerman, Eva Jaspers	Onderzoek naar heteroseksuele stellen laat consistent zien dat mannen nog altijd meer uren betaald werken en vrouwen nog altijd meer zorgtaken op zich nemen. Deze bevinding suggereert dat gender nog steeds in grote mate bepalend is voor de taakverdeling thuis en op de arbeidsmarkt. In deze verkenning van het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) wordt aan de hand van een literatuurstudie, onderzoek met vragenlijstgegevens en een klein kwalitatief onderzoek nagegaan hoe stellen van gelijk geslacht betaalde arbeid en zorg verdelen.

Wetenschappelijke publicaties 2017			
		<p>Madsen, I.E.H., Nyberg, S.T., Magnusson Hanson, L.L., Ferrie, J.E., Ahola, K., Alfredsson, L., Batty, G.D., Bjorner, J.B., Borritz, M., Burr, H., Chastang, J.-F., de Graaf, R., Dragano, N., Hamer, M., Jokela, M., Knutsson, A., Koskenvuo, M., Koskinen, A., Leineweber, C., Niedhammer, I., Nielsen, M.L., Nordin, M., Oksanen, T., Pejtersen, J.H., Pentti, J., Plaisier, I., Salo, P., Singh-Manoux, A., Suominen, S., ten Have, M., Theorell, T., Toppinen-Tanner, S., Vahtera, J., Väänänen, A., Westerholm, P.J.M., Westerlund, H., Fransson, E.I., Heikkilä, K., Virtanen, M., Rugulies, R. and Kivimäki, M. (2017) 'Job strain as a risk factor for clinical depression: systematic review and meta-analysis with additional individual participant data', <i>Psychological Medicine</i>, , pp. 1–15.</p>	<p>In deze meta-analyse is de rol van 'job strain', dwz de combinatie van een hoge werkdruk met weinig controle op het werk (Job Control/Demands model van Karasek en Theorell) onderzocht bij het ontstaan van een (gediagnostiseerde) depressieve stoornis onderzocht bij werknemers. Job strain is geassocieerd met het ontstaan van klinische depressie, ongeacht SES, gender en leeftijd. Ook 'passive jobs' (lage werkdruk gecombineerd met weinig controle) zijn geassocieerd met een verhoogd risico op depressies.</p>
		<p>Broese van Groenou, M.; de Boer, A.; Putters, K.; Henkens, K.; Nies, H.; Dykstra, P.A.; van Solinge, H.; van Campen, C.; Kooiker, S. (2017). Symposium De toekomst van de informele zorg. In: Tijdschrift voor Gerontologie en Geriatrie, 13.03.2017.</p>	<p>Sinds de hervorming van de langdurige zorg in 2015 is de vraag of kwetsbare burgers de zorg krijgen die ze nodig hebben. Mensen die hulp nodig hebben doen in toenemende mate een beroep op hun directe sociale omgeving. Dat beroep op de informele zorg vraagt veel veerkracht en organisatievermogen van families, maar ook van vrijwilligers, professionals en werkgevers. Wat betekent dit voor de toekomstige invulling en vormgeving van de informele zorg? Het symposium 'Toekomst van de informele zorg', georganiseerd op 26 januari 2017 door het Sociaal en Cultureel Planbureau en het <i>Institute for Societal Resilience</i> van de VU, was gewijd aan mogelijke antwoorden op deze vraag. In haar oratie ging Alice de Boer in op ongelijkheid als mogelijke determinant en uitkomst van informele zorg.</p>

		Boer de Alice en Mirjam de Klerk, Informele hulp, een kwestie van jongleren, Sociale vraagstukken.nl, 13 februari 2017	Op basis van literatuur wordt aandacht besteed aan feit dat werk een belemmering kan vormen voor geven van mantelzorg, en andersom, maar dat de combinatie ook voordelen kan bieden.
		Boer de Alice, Ongelijkheid in de informele hulp; vrouwen voelen zich zwaarder belast dan mannen, Sociale Vraagstukken.nl, 27 jan 2017	
		Kok, Almar AL, Inger Plaisier, Johannes H Smit en Brenda WJH Penninx (2017). The impact of conscientiousness, mastery, and work circumstances on subsequent absenteeism in employees with and without affective disorders. In: <i>BMC psychology</i> , jg. 2017, nr. 5, p. 10.	Werknemers met een depressie hebben vaak lang ziekteverzuim. Voor werkgevers zijn verantwoordelijkheid, ambitie en persoonlijke controle ideale eigenschappen van werknemers (conscientieusheid en hoge mastery). In dit onderzoek (NESDA data) onderzochten we of deze eigenschappen gunstig zijn voor het werkverzuim door depressieve klachten. Mastery of conscientieusheid bleken het ziekteverzuim niet te beïnvloeden, maar steun op het werk wel. Wel vonden we een interactieeffect van conscientieusheid op ziekteverzuim: mensen met een hoge mate van conscientieusheid hadden juist langer ziekteverzuim dan mensen met relatieve lage scores.
SCP-publicaties TE VERWACHTEN in 2017 en 2018			
september/oktober 2017	Vraag naar arbeid 2016		Het arbeidsmarktbeleid is erop gericht de arbeidsdeelname te verhogen. Een belangrijke rol is weggelegd voor de werkgevers. Investerings in het personeel zijn van belang om werknemers duurzaam inzetbaar te houden. Welk personeelsbeleid voeren ondernemers en gaan de ontwikkelingen in de door de overheid gewenste richting? Het rapport behandelt een aantal actuele beleidsthema's, zoals flexibilisering van de arbeid, van-werk-naar-werk activiteiten, scholing en de combinatie van arbeid en zorg. Ook beschrijft het welke aandacht werkgevers schenken aan bijzondere doelgroepen zoals ouderen en mensen met gezondheidsbeperkingen.